

بررسی نقش خاطره جمعی در ارتقاء تعاملات اجتماعی در فضاهای عمومی

نوشین جاویدی^{۱*} ، وحیده حجتی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران، Nooshinjd@yahoo.com

۲- دکترای شهرسازی، گروه معماری، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران، Vahideh.hodjati@gmail.com

چکیده

انسان همواره جهت دستیابی به نیازهای اجتماعی خود، نیازمند برقراری روابط با سایرین، احساس محبت، دوست داشتن و در کنار جمع بودن می‌باشد. در سال‌های اخیر با توجه به تحولات سریع شهرنشینی و دگرگونی در ساختار کالبدی شهرها، بسیاری از فضاهای عمومی اجتماعی از بین رفته‌اند. شهروندان هر شهر هویت خود را از طریق ارتباطات اجتماعی و اجتماع پذیری فضا با مولفه‌هایی همچون مشارکت اجتماعی، در این فضاهای ماندگار دریافت می‌کنند. ایجاد و ارتقاء تعاملات اجتماعی در شهرهای امروزی در گرو باز زنده سازی فضاهای عمومی شهری است. این فضاها بستر به وجود آمدن خاطرات جمعی هستند. با از بین رفتن خاطره جمعی در شهر، حیات شهری افول می‌کند. شهری که دارای بستر مناسب جهت حفظ و احیا خاطرات جمعی باشد، امکان وقوع رویدادهای اجتماعی و در نتیجه تعاملات اجتماعی را فراهم خواهد آورد. با راهکارهای مختلفی همچون برگزاری آیین‌های فرهنگی و یا استفاده از نمادها و نشانه‌ها در طراحی فضاهای عمومی که تصویر ذهنی مشخصی در شهروندان شکل یابد، می‌توان کیفیت مذکور را تقویت نمود. در این مقاله با هدف معرفی تعاملات اجتماعی، خاطره جمعی و نقش این کیفیت در ارتقاء تعاملات اجتماعی، بر پایه مرور متون و اسناد مرتبط در این زمینه، به بررسی آرا و نظرات صاحب نظران پرداخته شده است. با توجه به این اهمیت کوشش شده با شناخت ماهیت تعاملات اجتماعی، فضاهای عمومی شهری مورد بحث قرار گیرند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که جهت تقویت رویکرد تعاملات اجتماعی در فضای شهری، حفظ و ایجاد خاطره جمعی بسیار تاثیرگذار خواهند بود و راهکارهای مختلفی جهت تقویت این کیفیت ارائه گردیده است.

واژه‌های کلیدی: فضای شهری، اجتماع، تعاملات اجتماعی، خاطره جمعی

۱- مقدمه

مراکز عمومی شهری به عنوان ضرورت و سرمایه ای اجتماعی برای تقویت یکپارچگی و همچنین ایجاد بستر مکانی کارکردهای اجتماعی، موجب تسهیل و بهبود روابط شهروندان می‌شوند. امروزه نگاه ویژه به فضاهای گردهمایی شهری به عنوان یک ضرورت، نشان از بازتولید این فضاها در تقویت وجه فرهنگی و اجتماعی شهر دارد. در ایران هنوز نسبت به نقش سازنده این فضاها در تعاملات اجتماعی یا رضایتمندی شهروندی و بهبود کیفیت زندگی انسان که همانا هدف اصلی تعاملات اجتماعی است، توجه کافی نمی‌شود.

از آنجایی که انسان موجودی اجتماعی است، به تجارب جمعی احتیاج دارد و متکی است؛ به طوری که فرد با حضور یافتن و رشد کردن در جمع دارای هویت فردی می‌گردد و نام و منزلت اجتماعی پیدا می‌کند که به صورت عام، فرهنگ نامیده می‌-